

รูปแบบและกลยุทธ์การจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

นางอรรรณ ธรรมพิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1558-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MODELS AND STRATEGIES OF RAJABHAT UNIVERSITIES'
RESIDENT HALL MANAGEMENT FOR LEARNING ORGANIZATION

Mrs. Orawan Thampitag

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education
Department of Educational Policy Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2004
ISBN 974-53-1558-3

อรวรรณ ธรรมพิทักษ์ : รูปแบบและกลยุทธ์การจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กร
 แห่งการเรียนรู้ (MODELS AND STRATEGIES OF RAJABHAT UNIVERSITIES' RESIDENT HALL
 MANAGEMENT FOR LEARNING ORGANIZATION) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช,
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร. สุกัญญา ไชวโกลกุล, 262 หน้า, ISBN 974-53-1558-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) พัฒนารูปแบบการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) นำเสนอกิจกรรมการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
 วิธีดำเนินการวิจัยใช้เทคนิคการวิจัย EDJR (Ethnographic Delphi Future Research) เพื่อหาแนวโน้ม
 และความเป็นไปได้ของรูปแบบและกลยุทธ์การจัดหอพัก นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กร
 แห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 280 คน ผู้บริหารและ
 อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลหอพักมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 30 คน ผู้บริหารและ
 ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหอพักมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 25 คน ตรวจสอบร่างรูปแบบ
 และร่างกลยุทธ์โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดหอพักนักศึกษาและองค์กรแห่งการเรียนรู้จำนวน
 18 คน

ผลการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 41 แห่ง ไม่มีการจัดหอพักนักศึกษาจำนวน 11 แห่ง
 หอพักนักศึกษา 30 แห่ง มีการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตาม
 การจัดหอพักนักศึกษายังพบว่ามีปัญหาบางประการได้แก่ อาคารหอพักมีลักษณะเก่าสร้างมานาน
 การจัดสวนและบริเวณสำหรับพักผ่อนมีน้อย วัสดุอุปกรณ์ในหอพักและบุคลากรเพื่อส่งเสริมบรรยากาศ
 การเรียนรู้มีจำกัดเนื่องจากขาดงบประมาณ นอกจากนี้กิจกรรมสำหรับนักศึกษาหอพักเป็นกิจกรรมที่
 ทำมาแต่ดั้งเดิม ขาดการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้
 อย่างต่อเนื่อง

รูปแบบการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มี 2 ด้าน
 ได้แก่การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักและการบริหารจัดการหอพัก โดยที่แต่ละด้านมี
 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากและมากที่สุด

กลยุทธ์การจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 กลยุทธ์หลัก 2 ด้านคือ ด้านส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาหอพักและด้านบริหาร
 จัดการหอพักนักศึกษา

ภาควิชา นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

สาขาวิชา อุดมศึกษา

ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4384677127 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORD: MODLES/STRATEGIES/RAJABHAT UNIVERSITIES/RESIDENT HALL/MANAGEMENT
LEARNING ORGANIZATION

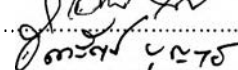
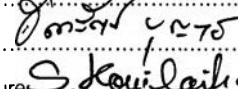
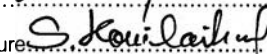
ORAWAN THAMPITAG: MODELS AND STRATEGIES OF RAJABHAT UNIVERSITIES'
RESIDENT HALL MANAGEMENT FOR LEARNING ORGANIZATION. DISSERTATION
ADVISOR : ASSOC. PROF.TIDARAT BOONNUT, Ph.D., DISSERTATION CO-ADVISOR.
ASSOC. PROF.SUKANYA KOVILAIKOOL, Ph.D 262 pp. ISBN 974-53-1558-3

The purposes of this research were 1) investigating current condition and problems in managing resident halls for students of Rajabhat Universities 2) developing the models of Rajabhat Universities resident hall management for learning organization, and 3) proposing strategies of Rajabhat Universities resident hall management for learning organization. Data collection was conducted by means of EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) to identify the trends and feasibility of models and strategies of Rajabhat Universities resident hall management for learning organization, The sample consisted of 280 Rajabhat students who were residing at resident halls of the Universities. Besides,30 administrators and faculty members who were in charge of Rajabhat Universities resident halls. 25 administrators and specialists in managing of Rajabhat Universities resident halls. Finally 18 experts in student resident hall management and Learning Organization were included in the study to examine models and determine strategies.

The research findings revealed that there were 11 Rajabhat Universities out of 41 had no student resident halls. The cleanliness and tidiness maintenance of the 30 Rajabhat Universities' resident halls was found at the high level. However, light was shed on some of the problems that existed. For instance, some of the buildings were old and gardens and recreation areas were limited. There was a limitation of equipment and staff to enhance learning atmosphere due to the shortage of budget. Moreover, the assigned activities were obsolete. There were no stimulating activities to promote students' creativity, teamwork and continuous learning.

The two appropriate and feasible aspects of the models of Rajabhat University student resident hall management were found at the highest and high level were the structural features, academic activity arrangement and resident hall administration.

The strategy in managing student resident halls to organize as learning organization were
1. activity arrangement to promote students' learning. 2. resident hall administration.

Department Educational Policy Management and Leadership.....	Student ' s signature.....	
Field of study..... Higher Education.....	Advisor ' s signature.....	
Academic year ..2004.....	Co- Advisor ' s signature.....	

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงด้วยดีจากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวילהกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาคำแนะนำให้ข้อคิดในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ ประธานสาขาวิชา อุดมศึกษา ท่านกรุณาเป็นวิทยากรการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอนก เทพสุภรณ์กุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขให้ผลงานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ท่านกรุณาให้ความรู้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยด้วยเทคนิค EDRF ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมณา สุวรรณเขตนิกม ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนแนวทางการวิจัย

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 23 ท่าน และคุณวรรณาด พ่วงสุวรรณ คุณปานทิพย์ อมตวรกุล ซึ่งให้คำสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามในชั้น EDRF ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 15 ท่าน อาจารย์ผู้บริหารหอพักนักศึกษาและนักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจ แบบสอบถาม ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านกรุณาให้เกียรติและเสียสละเวลาให้ข้อมูลเพื่อทำวิจัยครั้งนี้

ขอบพระคุณนายแพทย์สายัณห์ ตูลารักษ์ อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเลขา ตูลารักษ์ ที่กรุณาช่วยเหลือดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยและการเข้ารักษาที่โรงพยาบาลระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยมีฐิติในพระคุณของท่านทั้งสอง

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นและรุ่นพี่สาขาอุดมศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ มาตลอด อาจารย์ ดร.สายฝน เสกขุนทด อาจารย์สุวิมล ธนผลเลิศ อาจารย์ธเนศ จิตสุทธิภากร คุณสุชีรา ดังสวานิช อาจารย์ประสิทธิ์และอาจารย์สุวิมล มั่นมงคล รวมทั้งผู้ให้ความช่วยเหลือทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ซึ่งมีอาจกล่าวนามได้ทั้งหมด ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน

ขอบคุณพลอากาศโทพรชัย ธรรมพิทักษ์ ให้การสนับสนุนทุนทำวิทยานิพนธ์ ดร. สายสนม ธรรมพิทักษ์ พันตำรวจเอกอัศวิน ธรรมพิทักษ์และคุณกীরติ วิจักขณะที่ห่วงใยและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	18
ทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	18
ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา.....	22
ทฤษฎีปัจจัยนำเข้า – สภาพแวดล้อม – ผลลัพธ์.....	23
ทฤษฎีการประเมินการเปลี่ยนแปลง.....	24
ตอนที่ 2 แนวคิดการจัดหอพักนักศึกษา.....	25
แนวคิดการจัดหอพักนักศึกษา.....	25
แนวคิดการจัดหอพักแบบศูนย์ศึกษาและอาศัย.....	27
แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	32

	หน้า
ตอนที่ 3 แนวคิดจากพระราชบัญญัติฯและแผนพัฒนาการศึกษา.....	33
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.....	33
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 –2549).....	36
ตอนที่ 4 โครงการและแนวคิดที่เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ กับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม.....	37
โครงการผลิตครูพันธุ์ใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ.....	38
แนวคิดความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชน	39
โครงการความร่วมมือระหว่างการเคหะแห่งชาติกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ....	40
ตอนที่ 5 รูปแบบการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย และต่างประเทศ.....	43
ตอนที่ 6 สภาพและปัญหาการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	74
ตอนที่ 7 แนวคิดเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้.....	76
ตอนที่ 8 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย.....	81
เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)..	81
การตรวจสอบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)	85
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการสร้างรูปแบบ.....	85
แนวคิดเกี่ยวกับการกลยุทธิ์.....	90
ตอนที่ 9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	95
งานวิจัยในประเทศไทย.....	95
งานวิจัยต่างประเทศ.....	98
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	102
ขั้นตอนการวิจัย.....	102
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	110
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ.....	115

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	190
รายการอ้างอิง.....	213
ภาคผนวก.....	220
ภาคผนวก ก. รายนามผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	222
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	227
ภาคผนวก ค. ตารางข้อมูลการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	260
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	262

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเปรียบเทียบการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย และมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ.....	68
2 สภาพการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	116
3 ผลสำรวจการจัดบริการและสวัสดิการของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ...	119
4 ผลสำรวจการจัดห้องบริการวิชาการสำหรับนักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยราชภัฏ.	120
5 ผลสำรวจการจัดกิจกรรมสำหรับนักศึกษาหอพัก.....	121
6 สถานภาพของนักศึกษาหอพัก.....	123
7 ความคิดเห็นของนักศึกษาหอพักที่มีต่อการบริหารจัดการหอพัก.....	124
8 ความคิดเห็นของนักศึกษาหอพักที่มีต่อการจัดกิจกรรมสำหรับนักศึกษาหอพัก...	127
9 สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหอพัก นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเกี่ยวกับรูปแบบการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	130
10 ผลการวิเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้.....	139
11 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อศึกษาและประเมินสถานะที่เป็นจุดแข็ง และจุดอ่อนของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการจัดหอพักนักศึกษาเพื่อเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้.....	172
12 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อศึกษาและประเมินสถานะที่เป็นโอกาส และอุปสรรคของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการจัดหอพักนักศึกษาเพื่อเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้.....	173
13 ตาราง SWOT Matrix.....	175

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้.....	77
3 สรุปขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย.....	114